

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2007-02-27

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt-Åke Nilsson, regeringsrådet Stefan Ersson och justitierådet Lars Dahllöf.

Avtalet mellan EG och Danmark om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område

Enligt en lagrådsremiss den 8 februari 2007 (Justitiedepartementet)

har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (2006:74) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden,
2. lag om ändring i sjömanslagen (1973:282),
3. lag om ändring i sjölagen (1994:1009),
4. lag om ändring i lagen (2005:253) om ersättning från de internationella oljeskadefonderna.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Olof Wetterqvist.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet

I lagrådsremissen föreslås vissa lagändringar som är föranledda av ett avtal mellan Europeiska gemenskapen och Danmark om att bestämmelserna i Bryssel I – förordningen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område skall vara tillämpliga mellan gemenskapen och Danmark (Danmarksavtalet).

Förslaget till lag om ändring i lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden

Genomförandet av Danmarksavtalet i svensk rätt

En fråga som inte närmare har behandlats i remissen är hur Danmarksavtalet avses bli en del av den svenska rättsordningen.

För att ett folkrättsligt åtagande i form av ett avtal skall kunna tillämpas av svenska domstolar och andra offentliga organ krävs normalt att avtalet införlivats i svensk rätt [jfr t.ex. 13 a § personuppgiftsförordningen (1998:1191)]. Sådana införlivanden kan ske genom att avtalet transformeras till svensk rätt, dvs. arbetas om till svensk författningstext, antingen i form av en ny författning eller genom ändringar i redan gällande författningar, så att dessa bringas i överensstämmelse med de bestämmelser som avtalet innehåller. I andra fall inkorporeras avtalen, dvs. det föreskrivs i lag eller annan författning att avtalets bestämmelser skall gälla som svensk rätt.

Gemenskapsrättens förhållande till nationell rätt innebär att EG-

förordningar är *direkt tillämpliga* i nationell rätt. De skall alltså tillämpas av domstolar och andra offentliga organ utan att någon mellankommande nationell rättsbildning i medlemsstaterna sker eller ens får ske (jfr artikel 249 i EG-fördraget). I andra fall, t.ex. beträffande vissa bestämmelser i direktiv, talar man om *direkt effekt*, varmed avses bl.a. att bestämmelserna grundar rättigheter för enskilda och kan åberopas inför domstolar och andra offentliga organ i medlemsstaterna. Även om direktiv i vissa delar kan ha direkt effekt är medlemsstaterna skyldiga att införliva direktiv i sina nationella rättsordningar. I svensk rätt sker detta regelmässigt genom transformering.

Danmarksavtalet har inte föranlett några ändringar i Bryssel I-förordningen. I stället har i avtalet överenskommit att bestämmelserna i Bryssel I-förordningen i viss utsträckning skall tillämpas mellan gemenskapen och Danmark. Vissa av bestämmelserna i förordningen har dock, när det gäller tillämpning i förhållande till Danmark, modifierats (se bl.a. artikel 2 punkt 2 i avtalet).

De lagändringar som föreslås införda genom det rubricerade förslaget innebär endast att bestämmelserna i lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden skall komplettera inte bara Bryssel I-förordningen utan också Danmarksavtalet. Varken detta lagförslag eller något av de övriga, remitterade lagförslagen innehåller någon bestämmelse som införlivar avtalet med svensk rättsordning. Av lagrådsremissen och däri intagna förslag till lagändringar får därför den slutsatsen dras att Danmarksavtalet förutsatts bli gällande i Sverige och därmed skall tillämpas av domstolar och andra offentliga organ, utan att avtalet genom beslut av riksdag eller regering införlivats med svensk rätt.

Enligt artikel 300 punkt 7 i EG-fördraget skall avtal som gemenskapen ingår i den i artikeln angivna ordningen vara bindande för gemenskapens institutioner och för medlemsstaterna. EG-domstolen har i ett antal avgöranden uttalat att bestämmelser i sådana avtal som gemenskapen ingått med tredje land skall anses direkt tillämpliga om de, med hänsyn till bestämmelsernas ordalydelse samt till avtalets syfte och art, innebär en klar och precis skyldighet vars fullgörande eller verkningar inte är beroende av utfärdandet av ytterligare rättsakter (Mål 12/86 Demirel [1987] ECR 3719, 18/90 Kziber [1991] ECR I-199 och 58/93 Yousfi ./ Belgien [1994] ECR I-1353).

I lagrådsremissen redovisas inte några överväganden som lett till bedömningen att samtliga bestämmelser vilka anknyter till Bryssel I – förordningen i Danmarksavtalet är direkt tillämpliga. Även om så skulle vara lär detta inte hindra, som fallet är i fråga om EG-förordningar, att avtalets bestämmelser införlivas med svensk rätt genom transformering eller inkorporering.

Det kan också, enligt Lagrådets mening, ifrågasättas om det är en rationell och effektiv ordning att, vad gäller den kategori av reglering som här är aktuell, till envar myndighet överlåta bedömningen av frågan i vad mån avtalets bestämmelser är direkt tillämpliga, med utgångspunkt i de kriterier som EG-domstolen angett i sina avgöranden.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts förordar Lagrådet att Danmarksavtalet införlivas med svensk rätt.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av Danmarksavtalet framgår att detta skall tillämpas på bl.a. rättsliga förfaranden som inletts efter avtalets ikraftträdande. En dom som har meddelats efter det att avtalet har trätt i kraft skall också erkännas och verkställas enligt avtalet, om förfarandet inletts innan avtalet trädde i kraft men efter den tidpunkt då Bryssel- eller Luganokonventionen trädde i kraft i såväl ursprungsmedlemsstaten som den medlemsstat där verkställighet begärs (artikel 9).

Oavsett om Danmarksavtalet transformeras eller inkorporeras kan det konstateras att övergångsbestämmelserna blir krångliga att tillämpa, eftersom tillämpningen är beroende av bl.a. vid vilken tidpunkt Bryssel – eller Luganokonventionen trätt i kraft i såväl ursprungsmedlemsstaten som i den medlemsstat där verkställighet begärs.

För att underlätta tillämpningen i denna del kan det, enligt Lagrådets mening, vara lämpligt att i vart fall i propositionen redovisa när Bryssel – och Luganokonventionerna trätt i kraft i respektive medlemsstat.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.